

NORGES HØYESTERETT

Den 1. mars 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Skoghøy, Øie og Normann i

HR-2013-00475-U, (sak nr. 2013/250), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Janne Larsen)

mot

Staten v/Pasientskadenemnda (advokat Kari Løchen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder lagmannsrettens avgjørelse av sakskostnadene i en sak om pasientskadeerstatning.
- (2) A ble født 22. desember 2005 på X Sjukehus. I forbindelse med fødselen ble hun påført en hjerneskade. Hun har som følge av dette utviklet cerebral parese av type spastisk tetraplegi (paralyse av armer og ben), hun mangler hodekontroll og har ikke viljestyrte målrettede bevegelser. I tillegg har hun utviklet epilepsi. Hun er 100 % pleietrengende 24 timer i døgnet og har en medisinsk invaliditet på 100 %.
- (3) På vegne av A fremsatte barnets mor, B, i juni 2008 krav om erstatning fra Norsk Pasientskadeerstatning (Pasientskadeerstatningen). Pasientskadeerstatningen kom til at sykehusets behandling hadde vært mangelfull, men at barnet var påført skade før moren kom til sykehuset. Det var derfor bare forverringen av skaden som Pasientskadeerstatningen skulle erstatte. På denne bakgrunn traff Pasientskadeerstatningen 10. juli 2009 vedtak om at "A har krav på erstatning etter pasientskadeloven for merskade".
- (4) A påklaget vedtaket til Pasientskadenemnda, som ved vedtak 7. januar 2011 stadfestet Pasientskadeerstatningens vedtak. Det ble lagt til grunn at det mest sannsynlig ikke forelå årsakssammenheng mellom sykehusets behandling og pasientens totale skadeomfang, og at det ikke forelå skade som følge av svikten ved helsehjelpen utover den skade som var erkjent. Etter Pasientskadenemndas vedtak måtte merskadens omfang utredes nærmere.

- (5) Ved stevning 6. mai 2011 til Y tingrett gikk A til søksmål mot staten v/Pasientskadenemnda med påstand om at hun hadde krav på erstatning for hele hjerneskaden tilsvarende 100 % medisinsk invaliditet. Staten påstod seg frifunnet. Tingretten kom i dom 23. desember 2011 til at A mest sannsynlig var påført en hjerneskade før ankomsten til sykehuset og frifant staten. Tingrettens dom har denne domsslutning:

- "1. Staten v/Pasientskadenemnda frifinnes.**
- 2. Ingen av partene tilkjennes saksomkostninger."**

- (6) A anket til Gulating lagmannsrett. Under ankeforhandlingen for lagmannsretten endret A påstand og bad retten subsidiært ta stilling til hvor stor del av skaden som skyldtes feilbehandlingen. Dette hadde ikke tidligere vært vurdert av Pasientskadeerstatningen eller Pasientskadenemnda. Staten aksepterte påstandsendringen og erkjente ansvar for en medisinsk invaliditet på 50 %. Etter dette nedla A for lagmannsretten slik påstand:

- "1. A har krav på erstatning fra Norsk Pasientskadeerstatning for hjerneskade tilsvarende 100 % medisinsk invaliditet, evt. et skadeomfang fastsatt etter rettens skjønn.**
- 2. Staten v/Pasientskadenemnda dømmes til å betale sakens omkostninger for tingrett og lagmannsrett.**
- 3. Staten v/Pasientskadenemnda dømmes til å betale utgifter til juridisk bistand i forbindelse med klagebehandlingen i Pasientskadenemnda med kr 14.187,50."**

- (7) Lagmannsretten kom i dom 4. desember 2012 til at A hadde vært utsatt for en fødselsasfyksi (ikke tilstrekkelig oksygen i forbindelse med fødselen), men at 20 % av hjerneskaden hadde skjedd forut for fødselsasfyksien. Staten ble etter dette pålagt ansvar for 80 % medisinsk invaliditet. Lagmannsrettens dom har denne domsslutning:

- "1. Staten v/Pasientskadenemnda er ansvarlig for skade påført A tilsvarende en medisinsk invaliditet på 80 %.**
- 2. Hver av partene bærer sine kostnader med saken for lagmannsretten."**

- (8) A har påanket lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse til Høyesteretts ankeutvalg på grunn av feil ved lovanvendelsen og bevisbedømmelsen. Staten v/Pasientskadenemnda har tatt til motmæle.

- (9) Den ankende part, A, har prinsipalt anført at lagmannsretten har foretatt en uriktig vurdering av kriteriene i tvisteloven § 20-2, når den har kommet til at hun ikke har vunnet saken i det vesentlige, og at den bevisbedømmelse som ligger til grunn for sakskostnadsavgjørelsen, er uriktig. Når hun etter en påstand om ansvar for 100 % medisinsk invaliditet fikk medhold i ansvar for 80 % medisinsk invaliditet, må hun sies å ha vunnet frem i det vesentlige. Med erstatning for 80 % medisinsk invaliditet vil hun sannsynligvis i tillegg til standarderstatning få full erstatning for pleie og omsorg og boligtilpasning. Den totale erstatning vil sannsynligvis bli på mellom 6 000 000 og 8 000 000 kroner. Differansen mellom den erstatning hun vil få etter lagmannsrettens dom, og den erstatning hun ville ha fått dersom hun hadde fått medhold i sin prinsipale påstand om erstatning for 100 % medisinsk invaliditet, utgjør bare cirka 650 000 kroner.

- (10) Subsidiært har A anført at hun helt eller delvis må tilkjennes saksomkostnader etter § 20-3. Hun har i denne forbindelse vist til at hun har fått medhold i ansvar for 80 % medisinsk invaliditet, og at det er en vesentlig forskjell på styrkeforholdet mellom partene, se § 20-3, jf. § 20-2 tredje ledd andre punktum. I en sak mellom staten og en privat part som får medhold i at det foreligger feilbehandling, må hovedregelen etter den ankende parts oppfatning være at den private part tilkjennes saksomkostnader, selv om vedkommende ikke får tilkjent fullt

påstandsbeløp. Hvis lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse blir stående, vil det innebære at en betydelig del av erstatningen vil medgå til å dekke sakskostnader.

(11) A har nedlagt slik påstand:

- "1. Staten v/Pasientskadenemnda dømmes til å betale sakens omkostninger for tingrett og lagmannsrett, fastsatt etter rettens skjønn.
2. Staten v/Pasientskadenemnda dømmes til å betale sakens omkostninger for Høyesterett med kr 15 000 inkl mva.
3. Staten v/Pasientskadenemnda dømmes til å betale utgifter til juridisk bistand i forbindelse med klagebehandlingen i Pasientskadenemnda med kr 14.187,50."

(12) Ankemotparten, *staten v/Pasientskadenemnda*, har sluttet seg til lagmannsrettens vurdering av spørsmålet om sakskostnadsansvar. Den ankende part nedla i ankeerklæringen til lagmannsretten påstand om at staten hadde ansvar for 100 % medisinsk invaliditet. Det var først dagen før ankeforhandlingen i lagmannsretten at spørsmålet om merskadens omfang kom opp. Frem til dette tidspunkt var det meningen at merskadens omfang skulle utredes senere. På grunn av prosessøkonomiske hensyn og for å få en avslutning på saken aksepterte staten at lagmannsretten skulle ta stilling til merskadens omfang, og staten erkjente under ankeforhandlingen ansvar for 50 % medisinsk invaliditet. På denne bakgrunn kan A ikke anses å ha vunnet saken i det vesentlige. Det er da ikke grunnlag for å tilkjenne henne sakskostnader etter tvisteloven § 20-2.

(13) Etter statens oppfatning er heller ikke vilkårene i § 20-3 oppfylt. A kan ikke anses å ha fått "medhold av betydning". Det foreligger heller ikke tungtveiende grunner for å tilkjenne henne sakskostnader. Terskelen for å tilkjenne sakskostnader etter § 20-3 ligger etter lovforarbeidene "relativt høyt", jf. Ot.prp. 51 (2004–2005) om lov om mekling og rettergang i sivile saker (tvisteloven), side 446.

(14) Staten har nedlagt slik påstand:

- "1. Anken forkastes.
2. Staten v/Pasientskadenemnda tilkjennes sakens omkostninger for Høyesterett med kr 5 000 inkl mva."

(15) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:

(16) Anken er en særskilt anke over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse, og ankeutvalgets kompetanse er etter tvisteloven § 20-9 tredje ledd begrenset til å prøve lagmannsrettens lovanvendelse og saksbehandling, samt bevisvurderingen så langt den utelukkende gjelder sakskostnadsavgjørelsen.

(17) Utvalget er kommet til at anken må tas til følge.

(18) Etter tvisteloven § 20-2 første ledd, jf. andre ledd har en part som har fått medhold "fullt ut eller i det vesentlige", som hovedregel krav på å få dekket sine sakskostnader av motparten.

(19) Både etter Pasientskadeerstatningens og Pasientskadenemndas vedtak hadde A krav på erstatning for den merskade som hun ble påført ved sykehusets mangelfulle behandling. Hvor stor merskaden var, skulle avklares senere. Bakgrunnen for at A brakte saken inn for domstolene, var at hun hevdet at skaden i sin helhet var påført under sykehusbehandlingen. Det var først under ankeforhandlingen for lagmannsretten at partene ble enige om at retten

ikke bare skulle ta stilling til om skaden fullt ut var påført under sykehusbehandlingen, men også til omfanget av den merskade som feilbehandlingen hadde påført skadelidte dersom retten kom til at skaden delvis var påført før ankomsten til sykehuset. Vurderingen av hvor meget A fikk medhold i ved lagmannsrettens dom, må derfor skje på grunnlag av at staten aksepterte ansvar for 50 % medisinsk invaliditet, mens A hevdet at staten heftet for 100 %. Etter lagmannsrettens dom er staten ansvarlig for 80 % medisinsk invaliditet. Når det gjelder omtvistet invaliditetsprosent, har A med andre ord fått medhold i tre femdelers.

- (20) Som A har fremholdt, kan man imidlertid ved avgjørelsen av om hun har fått medhold i det vesentlige, ikke bare se på invaliditetsprosenten. Det må også tas hensyn til hvilket utslag dette gir i erstatningen. Den ankende part har for Høyesteretts ankeutvalg gjort gjeldende at den totale erstatning med en erstatning for 80 % medisinsk invaliditet sannsynligvis vil bli på mellom 6 000 000 og 8 000 000 kroner, og at den erstatning som hun vil få etter lagmannsrettens dom, bare er rundt 650 000 kroner mindre enn det beløp hun ville ha fått hvis hun hadde fått medhold i sin prinsipale påstand om at staten heftet for 100 % medisinsk invaliditet. Disse beregningene er ikke bestridt av staten i anketilsvaret.
- (21) I tillegg kommer at det ved vurderingen av om en part har fått medhold i det vesentlige, også må tas hensyn til hvor tyngdepunktet i saken ligger, jf. Rt. 2010 side 727, Rt. 2011 side 44 og Rt. 2011 side 699. Det sentrale spørsmål i saken har vært hvilken betydning feilbehandlingen ved sykehuset har hatt for den hjerneskade A er påført. A har hevdet at hele skaden skyldes feilbehandlingen. Når lagmannsretten kom til at staten hefter for 80 % medisinsk invaliditet, har A fått medhold i at skaden hovedsakelig skyldes feilbehandlingen ved sykehuset.
- (22) Ankeutvalget finner på denne bakgrunn at A må sies å ha fått medhold i det vesentlige, og at hun derfor har krav på å få dekket sakskostnadene for tingretten og lagmannsretten, idet det ikke kan ses å være grunnlag for å anvende unntaksbestemmelsen i tvisteloven § 20-2 tredje ledd.
- (23) Da utvalget ikke har tilstrekkelig oversikt over de samlede sakskostnader for tingretten og lagmannsretten, må lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse oppheves, og utmålingen av statens sakskostnadsansvar må skje ved lagmannsretten.
- (24) A har også krevd utgifter til bistand i forbindelse med klagebehandlingen i Pasientskadenemnda. Dette kravet må behandles etter pasientskadelovens regler. Under den nye behandling av saken må lagmannsretten ta stilling til dette.
- (25) Anken har ført frem, og i samsvar med hovedregelen i tvisteloven § 20-2 må A få dekket sine sakskostnader for Høyesterett. Disse fastsettes i henhold til oppgave fra hennes prosessfullmektig til 20 160 kroner inklusive rettsgebyr, som utgjør 5 160 kroner. Oppfyllelsesfristen er to uker fra forkynnelsen av denne kjennelse, jf. tvisteloven § 19-7 første ledd tredje punktum.
- (26) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

1. Lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 2, oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Pasientskadenemnda til A 20 160 – tjuetusenetthundreogseksti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

Toril M. Øie
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Riktig utskrift: